

Regeling van de Minister voor Natuur en Stikstof van 23 januari 2023, nr. WJZ/22474344, tot wijziging van de Regeling natuurbescherming en de Omgevingsregeling (AERIUS 2022)

De Minister voor Natuur en Stikstof,

Gelet op:

- de artikelen 2.9, vierde lid, en 5.5a, vijfde lid, onder e, van de Wet natuurbescherming,
- artikel 2.2 van het Besluit natuurbescherming,
- de artikelen 2.24 en 5.18 van de Omgevingswet, in samenhang met artikel 23.6b, eerste lid, van die wet, en
- artikel 20.3, eerste lid, van de Omgevingswet;

Besluit:

ARTIKEL I

De **Regeling natuurbescherming** wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 2.1, eerste lid, wordt 'AERIUS Calculator versie 2021' vervangen door 'AERIUS Calculator versie 2022'.

B

In artikel 2.3, tweede lid, wordt 'AERIUS Register versie 2021' vervangen door 'AERIUS Register versie 2022'.

C

In artikel 2.11, tweede lid, wordt 'AERIUS Monitor versie 2021' vervangen door 'AERIUS Monitor versie 2022'.

ARTIKEL II

De **Omgevingsregeling** wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 17a.2, eerste lid, wordt 'AERIUS Register versie 2021' vervangen door 'AERIUS Register versie 2022'.

B

De tabel in bijlage II bij artikel 1.4 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de rij met betrekking tot AERIUS Calculator wordt '2021' vervangen door '2022'.
2. In de rij met betrekking tot AERIUS Monitor wordt '2021' vervangen door '2022'.

ARTIKEL III

Deze regeling treedt in werking met ingang van 26 januari 2023, met uitzondering van artikel I, onderdeel B, dat in werking treedt met ingang van 7 maart 2023, en artikel II, dat in werking treedt op een bij ministerieel besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende onderdelen van artikel II verschillend kan worden vastgesteld.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 23 januari 2023

*De Minister voor Natuur en Stikstof,
C. van der Wal-Zeggelink*

TOELICHTING

Algemeen

1 Inleiding

Deze regeling tot wijziging van de Regeling natuurbescherming (Rnb) en de toekomstige Omgevingsregeling (Or) introduceert versie 2022 van de AERIUS-applicaties Calculator, Register en Monitor.

2 AERIUS Calculator versie 2022

AERIUS Calculator is het verplichte rekeninstrument voor de vaststelling of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, afzonderlijk of in combinatie met plannen of andere projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied door het veroorzaken van stikstofdepositie in het gebied op een voor stikstof gevoelige habitat.¹ AERIUS Calculator wordt actueel gehouden door periodiek de laatste wetenschappelijke en ecologische inzichten en juridische en beleidsmatige uitgangspunten te verwerken. In versie 2022 zijn de emissiefactoren, achtergrondgegevens en de gegevens over stikstofgevoelige natuur in de Natura 2000-gebieden geactualiseerd. Ook zijn in versie 2022 de habitatkartering en de instandhoudingsdoelstellingen voor de gebieden geactualiseerd aan de hand van het Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden.² Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de relevante hexagonen. Dit zijn de hectares met stikstofgevoelige natuur in de Natura 2000-gebieden waarop AERIUS Calculator de stikstofdepositie berekent. De nieuwe versie van Calculator komt beschikbaar op 26 januari 2023. Vanaf dan moet bij lopende procedures waarover nog niet definitief besloten is, een nieuwe berekening worden uitgevoerd en moet de aanvraag waar nodig worden aangepast.

3 AERIUS Register versie 2022

AERIUS Register versie 2022 is de nieuwe versie van het stikstofregistratiesysteem (SSRS). Het SSRS is een register waarin per hexagoon stikstofdepositieruimte wordt bijgehouden die beschikbaar is voor bepaalde soorten projecten (woningbouw, zeven tracébesluiten en de zogeheten PAS-meldingen) die stikstofdepositie veroorzaken op stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. De stikstofruimte in het SSRS is verkregen door de beëindiging van varkenshouderijen met toepassing van de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv). Versie 2022 bevat nieuwe stikstofruimte uit de Srv. Na het beschikbaar-komen van AERIUS Calculator versie 2022 op 26 januari 2023 is enige tijd nodig voor het actualiseren van de beschikbare stikstofruimte in AERIUS Register en voor het verdelen van die ruimte over de verschillende soorten projecten met toepassing van artikel 2.4a, derde lid, Rnb. In die periode is AERIUS Register niet beschikbaar. De nieuwe versie van Register komt beschikbaar op 7 maart 2023.

4 AERIUS Monitor versie 2022

De monitoring van de wettelijke omgevingswaarde voor stikstofdepositie voor 2030, vindt plaats met behulp van AERIUS Monitor. Deze wijzigingsregeling introduceert AERIUS Monitor versie 2022. AERIUS Monitor wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de meest recente wetenschappelijke en ecologische inzichten en de juridische en beleidsmatige uitgangspunten. Hierdoor zijn fluctuaties mogelijk in de aantallen stikstofgevoelige hectares en de totale depositie op die hectares. De wijze waarop de gegevens tot stand komen die in AERIUS Monitor versie 2022 getoond worden, wordt beschreven in de factsheets op de website van AERIUS.³

5 Rechtsbescherming

Deze regeling bevat geen overgangsrecht. De in deze wijzigingsregeling opgenomen regels hebben onmiddellijke werking. Uit de rechtspraak volgt dat bij de verlening van natuurvergunningen moet worden uitgegaan van de laatste wetenschappelijke, ecologische en juridische inzichten. Daaruit volgt dat de nieuwe versies van AERIUS Calculator en Register ook moeten worden toegepast op al in behandeling zijnde aanvragen voor natuurvergunningen. De nieuwe versies gelden niet voor al onherroepelijk geworden natuurvergunningen, en ook niet voor natuurvergunningen waartegen beroep is ingesteld of nog beroep open staat. In het bestuursrecht toetst de bestuursrechter in

¹ Artikel 2.1, eerste lid, Rnb. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet volgt dit uit de artikelen 4.15, 6.15 en 7.197h, eerste lid, onder e, Or.

² Besluit van 22 november 2022, Stcrt. 2022, 29279.

³ Te raadplegen via <https://aerius.nl/nl/factsheets/product/monitor>.

beginsel aan het ten tijde van het nemen van het besluit geldende recht. Wel moeten de nieuwe versies worden toegepast als de bestuursrechter de vergunning vernietigt en het bestuursorgaan een nieuwe beslissing moet nemen.

6 Effecten van de regeling

6.1 Algemeen

Bij de voorbereiding van deze regeling is een inschatting gemaakt van de gevolgen van deze regeling voor de samenleving. Deze paragraaf bevat een beschrijving van de effecten van deze regeling voor de overheid (paragraaf 6.2), de gevolgen van deze regeling voor de regeldruk voor burgers en bedrijven en de MKB-toets (paragraaf 6.3). Ook is een aantal uitvoeringsorganisaties gevraagd naar de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van de regeling (paragraaf 6.4).

6.2 Gevolgen voor overheden

Zie paragraaf 5 (Rechtsbescherming) voor de gevolgen van de onmiddellijke werking van versie 2022 van AERIUS Calculator en Register. De wijzigingen als gevolg van de introductie van AERIUS Monitor versie 2022 kunnen aanleiding geven tot heroverweging van bestaande beleidsmaatregelen.

6.3 Regeldruk en MKB-toets (gevolgen voor bedrijfsleven)

De introductie van versie 2022 van AERIUS Calculator en Register heeft geen gevolgen voor de regeldruk. Ook de verplichting om AERIUS Monitor versie 2022 te gebruiken voor de monitoring van de omgevingswaarde voor stikstofdepositie voor 2030 heeft geen gevolgen voor de regeldruk. De monitorings- en rapportageverplichtingen richten zich namelijk niet tot burgers of bedrijven. Het Adviescollege toetsing regeldruk heeft besloten om geen formeel advies uit te brengen over deze wijzigingsregeling vanwege de beperkte effecten daarvan. Wel werd gevraagd toe te lichten of er verschil is in handelingen voor en na de actualisatie. De toelichting is op dit punt verduidelijkt in paragraaf 2.

6.4 Uitvoerbaarheid

Diverse uitvoeringsorganisaties, waaronder het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW), is gevraagd naar de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van deze regeling. Zij hebben aangegeven geen aanleiding te zien om een uitvoeringstoets uit te voeren.

7 Consultatie

7.1 Algemeen

Bij de voorbereiding van deze regeling zijn het RIVM, het IPO, de VNG en de UvW betrokken. Deze organisaties hebben hun inbreng geleverd voor de ontwikkeling van deze regeling. Van 5 oktober 2022 tot en met 1 november 2022 heeft de internetconsultatie en de formele advisering op de ontwerpregeling plaatsgevonden. In totaal zijn 7 reacties ontvangen. Onder meer de Vereniging van accountants en belastingadviesbureaus, de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) en de VNG hebben gereageerd.

De reacties hebben geleid tot verduidelijking van de toelichting. Een deel van de inbreng zag overigens niet op de inhoud en strekking van deze wijzigingsregeling, maar op andere achterliggende politiek-bestuurlijke keuzes in het stikstof- of klimaatdossier. In de volgende paragraaf worden de hoofdlijnen van de consultatiereacties beschreven.

Zie paragraaf 6.3 voor de reactie van het Adviescollege toetsing regeldruk.

Ten tijde van de internetconsultatie werd nog uitgegaan van het beschikbaar komen van versie 2022 van AERIUS Calculator en Monitor op 22 november 2022.⁴ Later bleek uitstel noodzakelijk omdat de onderliggende gegevens een rekenfout bevatten.⁵ Deze rekenfout is met het beschikbaar komen op 26 januari 2023 volledig hersteld. Het RIVM heeft op zijn website meer informatie geplaatst over deze rekenfout en de gerelateerde gevolgen.

⁴ <https://www.aanpakstikstof.nl/actueel/nieuws/2022/09/30/actualisatie-aerius-22-november-2022>

⁵ <https://www.aanpakstikstof.nl/actueel/nieuws/2022/11/11/actualisatie-aerius-uitgesteld>

7.2 Reacties per thema

In deze paragraaf worden de hoofdlijnen van de uitkomsten van de consultatiereacties beschreven.

Overgangsrecht

Een aantal insprekers heeft gepleit voor een vorm van overgangsrecht. Zij wijzen er daarbij op dat een nieuwe versie van AERIUS Calculator vaak leidt tot herberekening van een aanvraag waarop door het bevoegd gezag nog niet is beslist.

De noodzaak van onmiddellijke werking is toegelicht in paragraaf 5 (Rechtsbescherming). Initiatiefnemers alsmede de tot beslistten bevoegde gezagen, zijn bekend met de systematiek van periodieke actualisatie van AERIUS Calculator en Register, zijn op de hoogte van de huidige wijzigingen en zijn in voorkomend geval, namelijk indien een aanvraag niet afgehandeld kan worden onder versie 2021 van AERIUS Calculator en Register, in staat tot een relatief eenvoudige herberekening met de nieuwste versie.

Doelmatigheid AERIUS Calculator

Een inspreker stelt de vraag of AERIUS Calculator een geschikt instrument is voor vergunningverlening aan individuele projecten, rekening houdend met de onzekerheden van de gebruikte modellen en de verplichting die de Rnb oplegt.

AERIUS Calculator is bedoeld als ondersteunend instrument bij het proces van vergunningverlening in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Het verplichte gebruik van dit instrument zorgt voor uniformiteit in de beoordeling. Bij het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wnb gebruikt de aanvrager AERIUS Calculator om de bijdrage van dat project aan de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te berekenen. Vervolgens moet een projectspecifieke passende beoordeling worden uitgevoerd om deze berekende depositie te interpreteren en om te beoordelen of de toename een significant negatief effect op de beschermde natuur veroorzaakt. In de passende beoordeling wordt rekening gehouden met de geldende onzekerheden van de modellen. Het voor de Wnb bevoegde gezag beoordeelt de aanvraag en beslist of het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk al dan niet aantast, en of daarmee de vergunning verleend kan worden. De AERIUS-berekening is hierin ondersteunend en niet besluitvormend.

8 Bijschrijving stikstofruimte na afronding bouw- en aanlegfase

Stikstofruimte die is vrijgefallen omdat de bouw- en aanlegfase waarvoor die ruimte is toegedeeld, is afgerond, dient terstond te worden bijgeschreven in het SSRS.⁶ Die verplichting had voor nieuwe projecten haar betekenis verloren met de inwerkingtreding op 1 juli 2021 van de zogenoemde bouwvrijstelling (zie artikel 2.9a Wnb en artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming), omdat voor die projecten geen stikstofruimte meer werd toegedeeld voor de realisatiefase van het project. Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan in de zaak Porthos.⁷ In die uitspraak is de bouwvrijstelling buiten toepassing verklaard. Daardoor krijgt de verplichting tot bijschrijving na afronding van de bouw- en aanlegfase haar betekenis terug.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I (wijziging Regeling natuurbescherming)

Onderdeel A (wijziging artikel 2.1: AERIUS Calculator versie 2022)

In het gewijzigde eerste lid van artikel 2.1 wordt AERIUS Calculator versie 2022 voorgeschreven als rekeninstrument voor de berekening van de door projecten veroorzaakte stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Zie paragraaf 2 van het algemeen deel van deze toelichting.

⁶ Door gedeputeerde staten (woningbouw) of de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (tracébesluiten), zie artikel 2.10, eerste lid, onder c, aanhef en onder 2°, en derde lid, onder c, Rnb. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet volgt dit uit artikel 17a.3, tweede lid, onder c, Or ('de na het (...) beëindigen van de activiteit weer beschikbaar gekomen stikstofdeponiteruimte'), in samenhang met artikel 17a.4, vierde lid, Or ('Het register wordt voortdurend geactualiseerd').

⁷ ABRvS 2 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3159.

Onderdeel B (wijziging artikel 2.3: AERIUS Register versie 2022)

In het gewijzigde tweede lid van artikel 2.3 wordt AERIUS Register versie 2022 voorgeschreven. Zie paragraaf 3 van het algemeen deel van deze toelichting.

Onderdeel C (wijziging artikel 2.11: AERIUS Monitor versie 2022)

Artikel 2.11 Rnb regelt dat de monitoring voor de omgevingswaarde voor stikstofdepositie voor 2030, bedoeld in artikel 1.12a, eerste lid, Wnb, plaatsvindt met behulp van AERIUS Monitor versie 2021. Die versie wordt via deze wijzigingsregeling vervangen door versie 2022. Zie paragraaf 4 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel II (wijziging Omgevingsregeling)

Onderdeel A (wijziging artikel 17a.2: AERIUS Register versie 2022)

Dit onderdeel regelt dat in artikel 17a.2, eerste lid, Or het gebruik van AERIUS Register versie 2022 wordt voorgeschreven. Het tijdelijke hoofdstuk 17a Or bevat na de inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) de regels over het SSRS, vooruitlopend op regeling daarvan in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), een algemene maatregel van bestuur onder de Ow. Het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet, dat begin 2021 in het Staatsblad is geplaatst,⁸ voorziet in toevoeging aan het Bkl van bepalingen over het SSRS,⁹ bij wijze van omzetting van de SSRS-bepalingen in de Rnb zoals die laatste bepalingen in 2020 luidden. Nu de SSRS-bepalingen in de Rnb sindsdien zijn gewijzigd, zijn de SSRS-bepalingen in het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet achterhaald. 'Als een voorziening onmiddellijk nodig is' biedt artikel 23.6b, eerste lid, Ow de mogelijkheid om het SSRS tijdelijk te regelen bij ministeriële regeling, dus in de Or. Die bepaling is voor het eerst toegepast in de wijzigingsregeling van 8 december 2021,¹⁰ door de toevoeging aan de Or van het tijdelijke hoofdstuk 17a. Onderdeel A van artikel II wijzigt dat hoofdstuk, opnieuw op grond van artikel 23.6b, eerste lid, Ow. Op grond van het tweede lid van dat artikel moet binnen uiterlijk anderhalf jaar na inwerkingtreding van hoofdstuk 17a worden voorzien in een regeling in het Bkl zelf. De SSRS-regels in het Bkl zullen buiten werking worden gelaten totdat het Bkl is aangepast overeenkomstig het gewijzigde hoofdstuk 17a Or.

Onderdeel B (wijziging bijlage II: versie 2022 van AERIUS Calculator en Monitor)

Via onderdeel 1 wordt ervoor gezorgd dat in de artikelen 4.15, 6.15 en 7.197h, eerste lid, onder e, Or het gebruik wordt voorgeschreven van AERIUS Calculator versie 2022. Onderdeel 2 leidt ertoe dat de monitoring voor de omgevingswaarde voor stikstofdepositie voor 2030, bedoeld in artikel 2.15a, eerste lid, Ow, plaatsvindt met behulp van AERIUS Monitor versie 2022 (zie artikel 12.83a Or).

Artikel III Inwerkingtreding

Artikel I treedt grotendeels in werking op 26 januari 2023, de datum waarop versie 2022 van AERIUS Calculator en Monitor beschikbaar komt op internet. Met die datum wordt afgeweken van het kabinetsbeleid inzake de vaste verandermomenten.¹¹ In het algemeen deel van de toelichting is uiteengezet waarom het van belang is dat AERIUS Calculator versie 2022 met ingang van 26 januari 2023 verplicht wordt gebruikt. Het is ongewenst om actualisatie van nieuwe inzichten uit te stellen. Daaraan zij toegevoegd dat zowel het bevoegd gezag als de sectoren die projecten uitvoeren op de hoogte zijn van de wijziging. Gelet hierop is er aanleiding af te wijken van de vaste verandermomenten en de termijn van drie maanden tussen publicatie en inwerkingtreding van de wijziging.

Artikel I, onder B, schrijft het gebruik voor van AERIUS Register versie 2022. Die versie komt beschikbaar met ingang van 7 maart 2023. Deze latere inwerkingtreding houdt verband met de actualisering van de ruimte die in deze nieuwe versie van het SSRS weer beschikbaar wordt gesteld. AERIUS Register 2021 is op 19 juli 2022 in werking getreden. Op die datum kwam de eerste ruimte uit de Srv beschikbaar. Deze beschikbare ruimte is berekend met de destijds voorgeschreven AERIUS Calculator versie 2021. Register versie 2021 sluit tijdelijk met ingang van 26 januari 2023. Stikstofdepositieruimte in het SSRS die op die datum niet is benut, wordt herberekend en in versie 2022 weer ter beschikking gesteld. Daarvoor is het nodig om deze niet-benutte ruimte te actualiseren met AERIUS Calculator

⁸ Stb. 2021, 22.

⁹ Zie de artikelen 8.74e en 11.70–11.72 Bkl.

¹⁰ Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 8 december 2021, nr. WJZ/ 21288684, tot wijziging van de Regeling natuurbescherming en de Omgevingsregeling (nieuwe versie AERIUS Calculator en wijziging stikstofregistratiesysteem) (Stcrt. 2022, 713).

¹¹ Zie aanwijzing 4.17, tweede en vierde lid, van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

versie 2022 en te verwerken in AERIUS Register. Er is de nodige tijd mee gemoeid om dit zorgvuldig te doen.

Artikel II schrijft het gebruik voor van versie 2022 van AERIUS Calculator, Monitor en Register onder de Omgevingswet. De inwerkingtreding van artikel II zal worden geregeld in het besluit dat voorziet in de inwerkingtreding van onder meer de Omgevingsregeling en de Aanvullingsregeling natuur Omgevingswet.

*De Minister voor Natuur en Stikstof,
C. van der Wal-Zeggelink*